

Mottaker
Reguleringsmyndigheten for energi
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref.: 201902514

Vår ref.: 2019/0439-2

Saksbehandler: Sigve Langfeldt
Saksansvarlig: Hanne Dahl Amundsen

Dato: 08.01.2020

Høringsuttalelse - Utredning av virkemidler for utjevning av nettleie

Konkurransetilsynet viser til høringsdokument fra Reguleringsmyndigheten for energi ("RME") 18. november 2019, med utredning av virkemidler for utjevning av nettleie. Høringsfristen er satt til 8. januar 2020.

RMEs utredning

RME har på oppdrag fra Olje- og energidepartementet utredet mulige tiltak og virkemidler for utjevning av nettleien.

Tiltakene RME vurderer i høringsnotatet kan deles i to hovedkategorier; utjevning av nettleien for alle slik at den blir høyere for de kunder som i dag har lavere nettleie enn gjennomsnittet og lavere for de som har høyere nettleie enn gjennomsnittet, eller en reduksjon av nettleien der den er høyest. Nettselskapene skal under alle alternativene fremdeles få dekket sine kostnader og motta sin tillatte inntekt, som i dag.

I frimerkemodellen beregnes et nasjonalt gjennomsnitt av netteierens kostnader og nettleien settes lik denne i hele landet. I frimerkemodellen vil det være lite sammenheng mellom kostnadsnivået til det enkelte selskap og nettleien kundene til det enkelte selskap betaler. Beslutninger som berører nettkostnadene i et lokalt område vil ved frimerkemodellen føre til endringer i nettleien i hele landet. RME anslår at omtrent 1,2 milliarder kroner vil måtte omfordeles fra selskaper med lavere kostnader enn landsgjennomsnittet til selskaper med høyere kostnader enn gjennomsnittet.

Distriktsenergi har foreslått en løsning som tar utgangspunkt i frimerkemodellen. I distriktsenergimodellen justeres gjennomsnittlig nettleie for en målt effektivitet som hvert selskap oppnår i en sammenlignende analyse av nettselskapenes effektivitet. Kunder av et gjennomsnittlig effektivt selskap vil betale en nettleie lik landsgjennomsnittet, mens kunder av et mindre effektivt selskap vil betale en nettleie som er høyere enn landsgjennomsnittet. Som i frimerkemodellen vil sammenhengen mellom et selskaps kostnadsnivå og kundenes nettleie reduseres også i distriktsenergimodellen. RME har beregnet at innføring av distriktsenergimodellen vil føre til et behov for omfordeling av omtrent 1,1 milliarder kroner.

En reduksjon av nettleien der den er høyest tar utgangspunkt i de selskapene som har høyest kostnader og gir disse et tilskudd som gjør at nettleien de henter inn fra kundene blir noe lavere. RME foreslår en ordning for utjevning av nettleien slik det var gjennomført i tariffstøtteordningen i perioden 2000-2017. Hvilke selskaper som mottar støtten og hvor stor reduksjon i nettleie en slik ordning fører til er avhengig av tilskuddets samlede størrelse. RME peker på at et relativt lavt samlet tilskuddsbeløp vil kunne redusere forskjellene i nettleie betydelig siden det er et relativt lite antall selskap med få kunder som er de som har høyest nettleie.

I høringsnotatet viser RME også til at organisering i større enheter innebærer flere kunder å fordele nettkostnadene på og at dette på sikt vil føre til en utjevning av nettleien. RME viser til at det har vært en konsolidering innenfor nettvirksomhet og at det har blitt over 30 færre nettselskaper i løpet av de siste ti årene. Videre forventer RME økt konsolidering og mer effektiv organisering blant nettselskapene fremover som følge av økt kompleksitet i nettselskapene oppgaver og et forslag til endring i normandelen i inntektsrammen som vil gi økt insentiv til vektlegge kostnadseffektivitet. RME peker videre på at en utvikling med organisering i større enheter vil føre til at selskapene kan ta ut stordriftsfordeler som igjen kan gi kostnadsreduksjoner og likere nettleie.

RME anbefaler at en eventuell utjevningsordning bør utformes som et tilskudd til å redusere nettleien for de kundene som har høyest nettleie.

Konkurransetilsynets merknader

Konkurransetilsynet jobber for å fremme velfungerende markeder for å oppnå effektiv ressursbruk til det beste for forbrukere og næringsliv. Transport av strøm i kraftnettet er naturlige monopoler der hvert nettselskap er enerådende i sitt lokale område. Det er derfor viktig med regulering av dette markedet som gir insentiver til det enkelte nettselskap og næringen til å drive kostnadseffektivt og å utnytte eventuelle stordriftsfordeler gjennom konsolidering. Dagens regulering av nettselskapene bidrar til å holde nettleien lav gjennom å belønne mer effektive nettselskap. Det vil være behov for økte investeringer i strømmettet fremover. Dette medfører etter Konkurransetilsynets oppfatning at det er spesielt viktig å opprettholde nettselskapenes insentiver til kostnadseffektivisering og mest mulig effektiv organisering slik at nettleien forblir så lav som mulig.

Utformingen av reguleringen som er grunnlaget for nettleien har betydning for selskapenes insentiver til kostnadseffektiv drift og mest mulig effektiv organisering av næringen. En tett kobling mellom lokale kostnadsbesparelser og lokal nettleie gir nettselskapene insentiv til å gjennomføre nødvendige investeringer, drifte nettet på en mest mulig kostnadseffektiv måte og gjennomføre lønnsomme fusjoner fordi man også nyter godt av gevinstene ved effektiv drift og organisering lokalt.

I frimerkemodellen vil sammenhengen mellom det enkelte selskapets kostnader og nettleien bli sterkt redusert, ettersom det beregnes en nasjonal gjennomsnittlig nettleie som alle kunder betaler. Det betyr at en kostnadsøkning i ett selskap vil føre til høyere nettleie for nettkunder i hele Norge. Når det ikke lenger er en kobling mellom et nettselskaps kostnader og nettleien svekker det insentivene til kostnadseffektivisering og mest mulig effektiv organisering av sektoren. Det kan for eksempel føre til at fusjoner som i utgangspunktet ville vært lønnsomme ikke blir gjennomført fordi gevinsten av en slik konsolidering ikke vil komme disse selskapenes kunder til gode. Innføring av frimerkeordningene kan dermed føre til høyere gjennomsnittlig nettleie enn i en situasjon uten denne ordningen.

Distriktsenergimodellen tar utgangspunkt i frimerkemodellen, men justerer nettleien for et selskaps relative effektivitet sammenlignet med andre nettselskaper. Siden distriktsenergimodellen tar utgangspunkt i en gjennomsnittlig nasjonal nettleie vil koblingen

mellom et selskaps kostnadsnivå og nettleien reduseres. Det betyr at insentivene til kostnadseffektiv drift og effektiv organisering også reduseres i distriktsenergimodellen, men i noe mindre grad enn under frimerkemodellen. En innføring av distriktsenergimodellen kan således bidra til høyere gjennomsnittlig nettleie enn i en situasjon uten denne reguleringen.

Under tilskuddsordningen er det bare de selskapene med høyest nettleie som vil få et tilskudd. For disse selskapene vil sammenhengen mellom kostnadsnivået i selskapet og nettleien for dette selskapet reduseres. For de aktuelle selskapene vil tilskuddsordningen redusere insentivene til kostnadseffektivisering og effektiv organisering. Det fremgår av høringsnotatet at det i hovedsak er nettselskaper med få kunder som har høyere nettleie enn landsgjennomsnittet. Gitt at det er mange små selskaper som eventuelt vil motta tilskuddene vil det føre til at insentivene til konsolidering svekkes hos nettopp de selskapene det er ønskelig at beholder disse insentivene.

Alle modellene for utjevning av nettleie som er presentert i høringsdokumentet vil bidra til å redusere selskapenes insentiver til kostnadseffektiv drift og effektiv organisering. Utjevningsordningene som er utredet av RME vil alle føre til at høy nettleie fordeles på flere kunder. Den samme effekten kan i stor grad oppnås gjennom organisering i større enheter. Samtidig vil en slik konsolidering av nettselskaper kunne føre til stordriftsfordeler som alt annet likt kan gi en reduksjon i gjennomsnittlig nettleie. Basert på det ovennevnte er det Konkurransetilsynets oppfatning at det ikke bør innføres utjevningsordninger som reduserer nettselskapenes insentiv til organisering i større enheter og/eller kostnadseffektiv drift.

I både frimerkemodellen og distriktsenergimodellen er det i tillegg store summer som må fordeles mellom kunder og selskaper. Etter Konkurransetilsynets oppfatning kan behovet for disse overføringene føre til store administrative kostnader, som etter tilsynets vurdering ikke vil være samfunnsøkonomisk effektiv ressursbruk.

Videre er det Konkurransetilsynets syn at en utjevning av nettleien fører til at lokale priser ikke lengre reflekterer lokal effektivitet og at dette kan føre til ineffektiv fordeling av ressurser også i tilknyttede markeder.

Innføring av ordninger for utjevning av nettleie vil, slik Konkurransetilsynet ser det, svekke nettselskapers insentiver til kostnadseffektiv drift og effektiv organisering. Ettersom en mer effektiv organisering vil kunne gi mer kostnadseffektiv drift, samt lavere og jevnere nettleie anser tilsynet det som svært uheldig å svekke disse insentivene. Videre kan andre konsekvenser av utjevningsordninger føre til mindre effektiv ressursbruk, deriblant store administrative kostnader og ineffektiv fordeling. Dersom det likevel skal innføres en utjevningsordning anser Konkurransetilsynet en tilskuddsordning som det beste alternativ av de som er drøftet i høringsnotatet. En tilskuddsordning beholder i størst grad insentivene til kostnadseffektiv drift og konsolidering slik de er i dag hos størst andel av nettselskapene.

Med hilsen

Hanne Dahl Amundsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Mottaker

Reguleringsmyndigheten for energi

*Postadresse*Middelthunsgate 29
Postboks 5091
Majorstua*Poststed*0301 OSLO
Norge*Kontakt/e-post*

rme@nve.no